

Ebben a mindent átható, új Vízöntő korban lassan elsüllyedt földrészre távolodik tőlünk a XX. századi zene is. A pusztuló civilizáció lomjai alól ma már más bontakozik ki, mint amit a múlt kor értéknek hitt vagy hinni vélt. Mennyi újdonság volt, mennyi bravúr, micsoda építmények! Mekkora hang-erő! És mily kevés zene. Nagy mogulok váltak mára kerti törpékké és picinyke, törekeny emberkévé óriásokká. Nagy intézmények hangadó várai töppedtek fülledt raktárákká, füstös pincék és korcsmák emelkedtek a lélek-ünnep fényes palotáivá. Számlálatlan mű és hang az éterben, amely jószereivel senkié sem lett. Alig valami a zsigerekben, még kevesebb a lelkekben. Falra hányt borsó. Ez azonban így mégsem igaz. A szívek titkos templomában /Comenius/ oly sok minden visszhangzik. Csak még nem hallik. Magzatként várja egy új idő hívását. Hisz minden téves ebben a globális kártyavárban. Az alapoktól kezdve az utolsó húzásig. Lassan a „zene” szó is elvész... Nézzünk szét: mi hallatszik át ma a dübörgően süket tereinken? Mi az égig érő zajfüggönyökön? Csak a szív templomának titkos zenéje. A Mindenséghez hű muzsikák. Szülessen az embertől vagy a szüzi Természettől. A többi elvész. A Csönd méhéből felzengő, szíven mért zenék formázzák valójában a jövőt. A többi csak félre-értés. Még akkor is, ha erre egyre kevesebbeknek van hallásuk. Pedig mennyire vágyjuk, éhezünk a Szépet! A Szépségben az örök Igazat! Mégis beérjük a talmival, a hamissal, csodás lét helyett a bomló álsággal. Mintha halni készülnénk. Nem vagyunk hajlandók a Szépségért szenvedni. Másért sem, persze. Pedig a Szépségről beszélve megkerülhetetlen tény a Szépség másik orcája: a szenvedés. Az ember alkotásában az Égi Szépség a Földi Szünet sötét mélyén érlelődik és magasztosul fényre. Csak az érti, aki mindkettőben megmerítkezett. Másikülönben Égi Nő helyett csak festett cédát lel, aki által megcsalattatik. Ha van példa értékű, igaz szépségű jelensége a XX. századnak, akkor az a feketék jazz zenéje. Az otthonukból elhurcolt, rabszolgaságba taszított, testben-lelkekben megalázott négernek szeretet-zenéje. Vegyük észre: a korbácsütésekre egy szeretet-áradás volt a négerség válasza. Koldusként kifosztva ugyan, de fáradszónalul és bámulatos bőséggel lehelték ki - fenséges zenéssel - forró szívű, gyermeki lényüket a fehér civilizáció fagyos világába. Egybeolvott ezzel a Teremtés-gazdagsággal a Mindenség és az emberi szív pulzálását, az Égit a Földivel. E forró lehelet újraélesztette a hűdött szívű fehér zenekultúrát is. Tette mindezt kérés nélkül, önzetlennel, - máig nem volt érte köszönet. Furcsa sors járt érte: ebben a beporzásban lassan másként virágozott a fekete mag, megszüntek korábbi jellegzetességei. Egy másik zenekultúrába merülve immár csak a lénye, a lényege maradt fenn. Bátran leszögezhetjük: a fekete muzsika szellemi érintettsége nélkül nem lehet hitelesen mai zenét alkotni. E szent, megújult „szeretet-parancsot” nem lehet büntetlenül eldobni. Mindnyájunk számára nagy élmény volt, amikor Szabados György életművét hallva ráébredtünk: e magyar zenénkben a feketék üvöltése, fohásza öszvecseng a mi paraszti siratónkkal, keservesünkkel. S bár sok mindent tudni vélünk a szabadosi zenéről, de az igazság az, hogy szinte semmi sincs még róla kimondva, jószereivel semmi a gondolat erejével fölmutatva. Így nem is válhatott szellemi közkinccsé és nem csoda, ha ily könnyen szőnyeg alá söprik ma is a siketszívűek. De ettől még van és világraszóló csoda a több ezer éves arché és az elkövetkező civilizáció közé feszülő szabadosi muzsika éteri hídja. Legmagasabb rendű szakrális művészet egy istentelen korban, - ismét itt, a Kárpát-medencében. Egyetemes és természete-sen magyar művészet. Szellemi foglalatában benne él a világ mindahány fontos gondolata. A fekete jazz is. Beavató rítusa ellenállhatatlan erővel vonzza, gyűjti maga köré a várakozókat, fényes boltozata alá oly jó szívrrel sorakoznak a muzsikájától érintettek. Akik nem ezen elrontott világba, hanem az eredendő, fészkes, ölelő Világba vágnak. E zene által vezetetten is. Micsoda Istenes jelenés ez most, amikor a legkevésbé érdemeljük. Amikor végérvényesen árvák és otthontalanok vagyunk. Amikor Isten lehunyta szemét. Még rejtőzködik. Próbára tesz vagy felkészít? Erősít vagy vigasztalva gyengít? Valószínű mindez együtt, s még több is, ebben a vészjósló kozmikus örlődésben. Teljesen új földrészek emelkednek ki és rég megvoltak süllyednek el. Először a szellemben, majd a földi létben. Nagy a tét, mondhatnánk. És kevesek az éberek. A sokaság tudattalan szorongása és rettegése elől az aléltóságba menekül. S mert kevesek lesznek a fennmaradók e globális drámában, előre semmi se jósolható. A rettenet éjjele után ismét felkel a Nap, megmozdul a szél, lélegzik az óceán és a szív újra dobban. Az örök Éden harmóniája mindent újraír. Mintha az úgynevezett szabad/rögtönzött zenében mindez máris ott lüktetne... A szabadosi zenénkben mindenképp. Áldassék a magyar zene!